Het basiseffect in inflatie

De gebruikelijke indicator voor inflatie is de jaar-op-jaarmutatie van de consumentenprijsindex (cpi). De cpi meet de prijsontwikkeling van (bijna) alle goederen en diensten die de consument aanschaft. Het CBS rapporteert maandelijks de jaar-op-jaarmutatie (j-o-j) van de cpi: de procentuele stijging van de cpi van die maand ten opzichte van dezelfde maand een jaar eerder. Zo publiceerde het CBS onlangs dat in januari 2022 consumentenproducten 6,4% duurder waren dan in januari 2021.

De daadwerkelijke stijging van de consumentenprijzen in een bepaalde maand wordt gegeven door de maand-op-maandmutatie. Waar de jaar-op-jaarmutatie prijzen vergelijkt met een jaar eerder, vergelijkt de maand-op-maandmutatie (m-o-m) de prijzen met een maand eerder. Standaard krijgt de m-o-m-inflatie minder aandacht omdat er gedurende het jaar een duidelijk seizoenspatroon is, met over het algemeen lagere prijzen aan het einde van het jaar.

Prijzen kunnen zich stabiliseren terwijl de gebruikelijke inflatie-indicator hoog blijft. De focus op de j-o-j-inflatie heeft een nadeel bij een snelle prijsstijging: er kan een situatie ontstaan waarin de prijzen zich stabiliseren of dalen terwijl de j-o-j-inflatie hoog blijft of zelfs stijgt. Dit noemen we het 'basiseffect'. Neem als voorbeeld de huidige situatie en veronderstel dat het prijspeil vanaf januari 2022 niet meer verder stijgt. In dit hypothetische geval zal de j-o-j-inflatie voor juni 2022 4,4% zijn terwijl de prijsstijgingen al zijn gestopt: de m-o-m-inflatie is dan al sinds januari 0,0% (zie de linker figuur hieronder). Dit basiseffect zal gedurende het jaar uit de cpi verdwijnen. Het basiseffect is bijvoorbeeld nog maar 2,2% in oktober en is verdwenen in januari 2023.

Bij grote basiseffecten kan de m-o-m-cpi meer inzicht geven in de daadwerkelijke ontwikkeling van consumentenprijzen. Aangezien deze indicator vertekend kan zijn door seizoenseffecten, is het belangrijk om hiervoor te corrigeren. In de rechter figuur is de m-o-m-inflatie geannualiseerd: berekend is wat de jaarinflatie zou zijn als de m-o-m-inflatie in een gegeven maand zich een jaar lang op dezelfde manier zou ontwikkelen. De figuur laat zien dat m-o-m-inflatie volatieler is dan j-o-j- inflatie, zelfs na seizoenscorrectie.

Illustratie basiseffect voor juni 2022

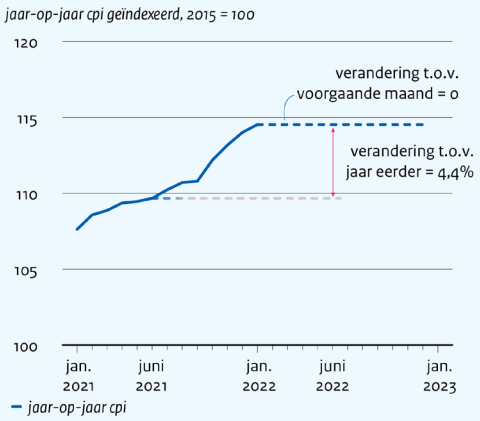

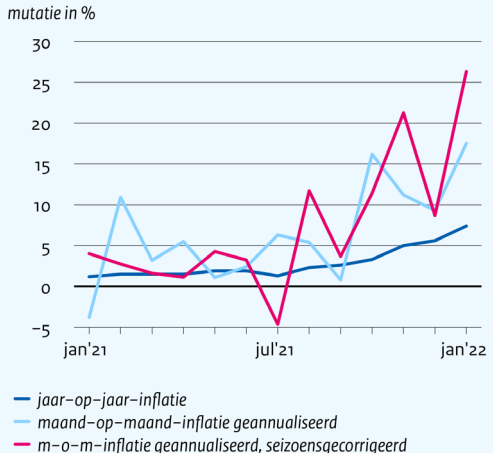
J-o-j en m-o-m mutatie afgeleide CPI